

նաւոր հալ ուսումնարաններում՝ 400 տղայ և 150 աղջիկ-
հալ - կաթողիկ և հալ—բողոք. ուսումնարաններում՝ 270 տղայ
և 191 աղջիկ: Եւ օտար ուսումնարաններում՝ 208 տղայ և
290 աղջ.:

Ուրեմն Կ. Պօլսում ներկայումս ուսանում են հնգերից
7199 տղայ և աղջիկ:

Որքան էլ չորուցամաք են այս տեղեկութիւնները մեզ՝
հեռաքնակ հայերիս համար, այնուամենայնիւ ցանկալի էր, որ
Պատրիարքարանը նման վիճակագիր կազմէր նաև զաւառնե-
րի հալ դպրոցների և մանաւանդ ժողովրդի արդի թուի և կա-
ցութեան մասին:

ՀՈՒՀՈՒԱՅ ԿՈՆՍՏԱՆՍՏՈՒԱՅԻ ԴԱՏԱ

Լրագիրներից լալանի է ընթերցողներին, որ Շուշուալ-
հալոց կոնսիստօրիան իւր անդամներով և նորա նախկին նա-
խանդամ Գարեգին վարդապետ (ալմա եպիսկոպոս) Սաթու-
նեանով դատի էր բխարկուած՝ Խանքենդի Պետրոս քահա-
նայ Տէր Յովնանիսեանի գրաւոր մեղադրանքների հիման
վերայ: Տ. հալը բողոքում է, որ Գեր. Սաթունեանը տուգա-
նել է մի քահանայի 25 ռուբլիով՝ ռուսերէն լեզուով խնդի-
ր տալու համար և գիտութեամբ կեղծել է Գր. Յարութիւնեանի
որդու ծննդականը:

Դատը նշանակուած էր տարւոյս մարտի 8-ին Շուշում
և մանրամասնաբար նկարագրել է «Նոր-Դար ում Պատրիկը,
որ քաղուածօրէն առաջ ենք բերում այստեղ.

«Մարտի 4-ին քաղաքս ժամանեց Տ. Գարեգին եպիս-
Սաթունեանը. աւն լուրը, թէ հալ եպիսկոպոս, աւն էլ իրենց
վաղեմի սիրելի առաջնորդն իբրև մեղադրեալ դատարան պի-
սի տարուի, շարժել էր ամենքի սիրտը, դնցել ամենքին: 3
օր շարունակ քաղաքացիք անընդհատ հոսանքով զալիս տես-
նում էին ականաչ հիւրին: Մարտի 8 ին կառքը դատաստա-
նատուն էր տանում Սաթունեան սլքազանին, որին ուղեկ-
ցում էր տ. Բենիկ վարդապետը, ճանապարհին կանգնած ժո-
ղովրդի վերայ կարծես փոշի էին մաղել, ապշութեան փոշի:
Սրբ. մեղադրեալին ընդունեց իւր բնակարանում պ. Ն Ամր-
բումեան, որի տանն է և առեանը. ժողովրդի հոսանքը դա-
լիճն է խուժում. ոստիկաններն անդօր են առաջն առնել,
սրբազանը նստում է լատուկ բաղլաթոռի վերայ, որի առաջ
գորգ էր ձգած պ. նախագահի կարգադրութեամբ. կողքին
նստում է իւր հեռաորդ Բենիկ վարդապետը և ալ մեղադ-
րեալները կոնսիստօրին և սրբազանին պաշտպանում էր պ.
Կրասովսկին, իսկ միւսներին պ. Ստալինսկին: Նախագահ պ.
Դաւիթովը նիստը բաց է անում: Դատախազը կարդում է մե-

դադարական ճառը, որից երևում է, որ տ. Պետրոսի մեղադրանքները հաստատել են կոնսիստորի ծառայողներ Մ. Տ. Սարգսեան և Բ. Մելիք Շահնազարեան: Ատենադպիրը կարողում է ամբողջ գործը կրասովակին դատարանին ներկայացնում է երկու փաստաթղթեր, թէ տ. Պետրոսը ատելութիւնից դրդուած է բողոք տուել: Ատենա Տ. հրաւիրում Տ. Պետրոս քահանան, և նախագահի հարցին՝ թէ ինչ գիտէ ալդ զեղծումների մասին՝ նա պատմում է մանրամասնաբար, որ երբ ինքը ծխական դպրոցների տեսուչ էր՝ սրբազանը հալածում էր իրան, կոնսիստորի աստիճանաւորներ Միրզա Տ. Սարգսեան և Յովսէփ Շահնազարեան ալդ թղթերը ծածուկ ցոյց են տուել իրան և համոզել, որ եթէ Սաթուհեանցը հեռացուի՝ իւր՝ Տ. Պետրոսի քաղաք տեղափոխուելը հնարաւոր կլինի, և նորան հեռացնելու միջոցներ են ցոյց տալիս՝ Յարութիւնեանցին տուած ծննդականի որպէս թէ կեղծ լինելը և Սաթովի քահանային սրբազանի տուգանելը ռուսերէն խնդիր գրելու համար և առաջարկում են նորան այս մասին բողոքել սինօդին, որպէս զի Սաթուհեանին հեռացնեն, և Տ. Պետրոսը բողոքում է: («Աթուհեանը դճաց էլ միաթին. ես սարսափեցի մի վարկեան, ասում է Պետրոս քահանան իւր ցուցման մէջ, մտածելով որ Սաթուհեանը կիմանալ իմ գրած բողոքի մասին և դատ կլինի. բնչ պիտի պատասխան տամ, քանի որ փաստեր չունիմ: Իսկոյն զիմեցի լիշեալ աստիճանաւորներին և խնդրեցի որ փաստեր տան ինձ... նրանք ծիծաղեցին ինձ վերայ միայն և ես հասկացալ, որ նրանք Սաթուհեանին հակառակ լինելով մտածել են հեռացնել տան և... ինձ գործիք են դարձրել: Երբ իմ աչքերս բացուեցին, տեսալ թէ ինչպիսի մարդկանց հետ գործ ունիմ, տեսալ թէ «մատնեցի զարիւն արդար»։ Ղիմեցի սինօդին և լետս կոչեցի իմ գրածները, սակայն... օրէնքն ընթացք տուեց իմ թղթին և գործն այստեղ հասաւ: Այնուհետև ցուցումն տուեց Միրզա Տ. Սարգսեանը, գրեթէ նույն ինչ որ խօսել էր Տ. Պետրոսը, աւելացնելով, թէ «այո, ալդ մեղադրանքները մենք սարքել ենք Սաթուհեանի վերայ, որովհետեւ կարծում էինք թէ մեզ թշնամի է»։ Կոնսիստորիալի դորձապահ Թէոս Տ. Յովհաննիսեանը իւր ցուցմունքների մէջ մեղադրում է ատենադպիր Մ. Տ. Սարգսեանին և գանձապահին: Այնուհետև հարցւում են զանազան վկաներ. արտասանում է մեղադրական ճառը. պաշտպանողական ճառեր են արտասանում փաստարանները: Եւ դատարանը, ի նկատի ունենալով բոլոր հանգամանքները՝ արդարացնում է թէ սրբազանին և թէ բւոյր մեղադրեալներին: Ժողովրդի ոգևորութեանը չափ չէ լինում այլ ևս: